

Nuorilähtöinen monialainen asiakassuunnitelma

Kuvituskuva Julia Varala

Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin, YEE- hanke SONet BOTNIA

YEE - lähellä nuoria, valtakunnallisesti
vaikuttava

SONet BOTNIA:n osatoteutus

- Nuorilähtöisen monialaisen asiakassuunnitelmatyöskentelyn mallintaminen
 - Nuorilähtöinen yksilöllinen asiakassuunnitelmatyöskentely –pilotti 1/2022-05/2022
 - KELA –pilotti (KELAn erityistyöntekijä mukaan asiakassuunnitelmaan)
 - Kuntien paikalliset ja kansalliset verkostotapaamiset ja koulutustilaisuudet
 - Mukana Pesäpuun Nuorten foorumissa 16.10.2021
 - Asiakassuunnitelman check list LUONNOS 12/2021
 - Mukana THL:n työpaperin kirjoittamisessa
- Jälkihuollossa olevan nuoren osallisuuden, oikeuksien ja yhdenvertaisuuden edistäminen
 - Jälkihuollon esite nuorille yhteistyössä osahankkeiden kesken
 - Nuorten ryhmien perustamisen tuki hankealueella: mm. vaikuttajanuorten ryhmä Seinäjoella ja Kokemusta rikkaammalla Soiten alueella
 - Jälkihuollon toimintaohje EP:n hyvinvointialueen käyttöön
- Koulutusten järjestäminen ammattilaisille ja kokemusasiantuntijoille

Suomalaisen huostaanoton taustatekijöitä

- ylisukupolvisuus (Kataja ym. 2014; Nousiainen ym. 2016; Vilhula 2007)
- vanhempien päihde- ja mielenterveydenongelmat ja parisuhdeväkivalta (ks. Heino ym. 2016; Hiilamo & Saarikallio-Torp 2011; Hiitola & Heinonen 2009; Marttunen 2008)
- Vanhemman uupumus, avuttomuus ja osaamattomuus (Heino ym. 2016)
- Vanhempien sopimattoman kasvatustyylin on todettu olevan usein huostaanottojen taustalla. (Heino ym. 2016, 7.)

Huostaanoton vaikutuksia

- Huostaanotolla on positiivisia vaikutuksia muun muassa lapsen fyysiseen ja emotionaaliseen hoivaan, turvalliseen kasvuympäristöön ja terveyden tilaan. (Eronen 2013)
- Mutta se ei poista kaikkia kasvuun ja kehitykseen liittyviä negatiivisia kehityskulkuja (Eronen 2013)
- Sijoitettuna olleilla nuorilla enemmän haasteita kouluttautumisessa ja työelämään siirtymisessä (Kääriälä 2021)

Nuorten kokemustutkimusta lastensuojelusta

- Organisaatioiden toimintatavoissa arvostetaan selkeyttä ja läpinäkyvyyttä.
- Asiakkaita voi hämmentää useat mukana olevat ammattilaiset, jolloin myös esiintyä myös tiedonkulun haasteita.
- Tavoiteorientaatio saatetaan kokea ylhäältäpäin annetuksi, nuoret suosivat enemmänkin tarvepohjaista orientaatiota.
- Nuorille yksi tavoitettavissa oleva työntekijä voi merkitä mahdollisuutta luottamuksen syntymisestä koko palvelujärjestelmään.
- Luottamuksen ja turvallisuuden merkitys

(Buckley, Carr & Whelan 2011; Jobe & Gobin 429–438, 2013; Wilson, Hean, Abebe & Heaslip 2013; Woolfson, Heffernan & Brown 2010)

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Pohdi

- Millaisia ajatuksia sinulle nousee asiakassuunnitelmaa ajatellen?
- Kirjoita itsellesi tukisanoja videoiden aikana.

Kokemusasiantuntijavideo:

<https://youtu.be/xr0nTR5C05k>

Psykiatrician erikoislääkäri:

<https://youtu.be/fi87vsygP9A>

- Psykiatrician erityislääkäri, dosentti

<https://youtu.be/hpTvizniZGy4>

ADHD:n huomioiminen jälkihuollossa

sijaishuollon kokemusten, omaan elämään ja perheeseen liittyvien kokemusten lisäksi nuorella on ADHD

selvitetään missä asioissa nuori itse kokee tarvitsevansa tukea

vahvistetaan positiivisia asioita: mitkä asiat toimii, missä nuori on hyvä, lahjakkuudet

- varmista, että nuorella on diagnoosi, diagnoosi nostaa itsetuntoa
- päivitä oma nepsyosaaminen ja huomioi se palveluissa
- koulutukseen ja työhön kiinnittymiseen yksilöllinen räätälöity tuki
- tuki harrastustoimintaan ja vertaistuki
- tuki arjen hoidetaan asioita yhdessä (pilkotaan osiin)

Miten voin ottaa ADHD:n huomioon asiakassuunnitelmatyössä

haaste

- Itsetunnon heikkous
- Ulkopuolisuuden kokemukset
- Puuttuu sihteeri päästä
- Vaikea aloittaa asioita
- Vireystilan vaihtelut
- Impulsiivisuus
- Tunteiden säätelyn haasteet
- Keskittymisen vaikeus
- Toiminnan ohjauksen haasteet

ratkaisu

- Vahvista hyviä asioita, vahvistat itsetuntoa ja pystyvyyttä
- Pidä mielessä nuoren kokemukset ja ADHD:n vaikutukset toiminnanohjaukseen ja tunnesäätelyyn
- Valmistelkaa asiakassuunnitelma ja sopikaa mihin nuori nyt haluaa keskittyä (ei liian monia asioita)
- Pilko asiat pieniin osiin, varmista, että nuori pysyy mukana
- Pidä toimistolla välipalaa ja käykää kävelyllä
- Varmista, ettei tapaamispaikassa ole kovin paljon häiriöitä
- Neuvottelun kesto
- Varmista, että suunnitelluissa palveluissa on nepsy-osaaminen

Ainon tarina

- Aino oli tavatessamme 12-vuotias, hänellä oli ADHD diagnoosi, johon ei suostunut ottamaan hoitoa vastaan.
- Ainon koulusta soitettiin usein, ettei hän ole koulukuntoinen.
- Aino tulistui suuttuessaan ja silloin hän saattoi myös heitellä tavaroita.
- Ainon vanhemmat olivat eronneet ja hän oli asunut yli 15 osoitteessa elämänsä aikana. Hän asui nyt äitinsä kanssa ja arki äidin kanssa sujui hyvin, mutta kodin ulkopuoliset asiat eivät sujuneet. Isän luokse Aino ei juurikaan suostunut menemään. Äiti oli toipumassa vakavasta päihdeongelmastaan.
- Aino oli vihainen muille aikuisille, mutta äidin kanssa hän viihtyi hyvin.
- Aino siirtyi pienluokkaan toiseen kuntaan, koska sieltä löytyi riittävästi osaamista, pieni ryhmä ja empaattinen opettaja. Aino sai kuljetuksen.
- Opettaja ja Aino tulivat hyvin toimeen ja Aino sai myös onnistumisen kokemuksia. Mutta väkivaltainen käyttäytyminen ei loppunut.
- Tehtiin yhteisymmärryksessä pidempi avohuollon sijoitus, jota jatkettiin. Aino hyötyi strukturoidusta arjesta ja alkoi tapaamaan myös isää ja isän kanssa asuvaa perhettään.
- Aino palasi kotiin, mutta tilanne palasi ennalleen pian ja Aino huostaanotettiin ja hänet sijoitettiin yksikköön, jossa oli koulu samassa. Aino ja perhe hyväksyivät huostaanoton.
- Ainolla oli unelmana parturikampaajan työ ja hän olikin erityisen taitava tekemään kampauksia.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Aino ja asiakassuunnitelmat sijaishuollon aikana

Nuori on asiakassuunnitelman tähti -hyvän asiakassuunnitelman check list

- Saatte check listin luonnoksen mukaan
- Voitte tuoda kommentteja check listiin seuraavaan asiakassuunnitelmakoulutukseen mennessä

KIITOS

Julia Varala

Kuvituskuva: Khawlah Al Ali

29.10.21
2021

Noora Aarnio

SeAMK
SONet BOTNIA

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Lähteitä

Buckley, H., Carr, N. and Whelan, S. (2011), 'Like walking on eggshells': service user views and expectations of the child protection system. *Child & Family Social Work*, 16: 101-110. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2010.00718.x>

Eronen Tuija (2013). Viisi vuotta huostaanotosta - Seurantatutkimus huostaanotettujen lasten institutionaalisista poluista. *THL*: 4/2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-833-9>

Forsell M, Kuoppala T & Säkkinen S. (2021) Lastensuojelu 2020 : Koronavuosi ei korostunut lastensuojelun tilastoissa - vaikutusten odotetaan näkyvän viiveellä. *THL*: 19/2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021060734321>

Heino, Tarja & Hyry, Sylvia & Ikäheimo, Salla & Kuronen, Mikko & Rajala, Rika 2016: Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset. *Huostaanottohankeen (2014-2015) päätulokset. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos*: 3/2016.

Hiitola, Johanna & Heinonen, Hanna 2009: Huostaanotto ja oikeudellinen päätöksenteko: Hallinto-oikeuksien ratkaisut huostaanottoasioissa 2008. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Hiilamo, Heikki & Saarikallio-Torp, Miia 2011: Child custody placement outcomes for mothers. *Children and Youth Services Review* 33 (9), 1489-1496.

Jobe, A.; Gobin, S. "If kids don't feel safe they don't do anything": young people's views on seeking and receiving help from Children's Social Care Services in England. *Child & Family Social Work*, [s. l.], v. 18, n. 4, p. 429-438, 2013. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=cookie,ip,uid&db=sxi&AN=90080876&site=ehost-live&scope=site>.

Kataja, Kati & Ristikari, Tiina & Paananen, Reija & Heino, Tarja & Gissler, Mika 2014: Hyvinvointiongelmien ylisukupolviset jatkumot kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten elämässä. *Yhteiskuntapolitiikka* 79/2014, 38-54.

Kääriälä, A., Gyllenberg, D., Sund, R., Pekkarinen E., Keski-Säntti, M., Ristikari, T., Heino, T. & Sourander, A. (2021) [The association between treated psychiatric and neurodevelopmental disorders and out-of-home care among Finnish children born in 1997](#). *European Child & Adolescent Psychiatry*.

Marttunen, Matti 2008: Nuorisorikosoikeus: Alaikäisten rikosten seuraamukset kriminaalipoliittisesta ja vertailevasta näkökulmasta. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Helsinki.

Nousiainen, Kirsi & Petrelius, Päivi & Yliruka, Laura (toim.) 2016: Puheista tekoihin! Ylisukupolvisten ongelmien ehkäiseminen lastensuojelussa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa. *THL: Työpaperi* 20/2016.

Vilhula, Anna (2007) *Sosiaalinen perimä: Ylisukupolviset kohtalot tutkimuskirjallisuuden valossa*. Suomen Mielenterveysseuran julkaisu. Vaajakoski: Gummerus Oy

Wilson, Samita & Hean, Sarah & Abebe, Tatek & Heaslip, Vanessa. (2013) Children's experiences with Child Protection Services: A synthesis of qualitative evidence, *Children and Youth Services Review*, Volume 113. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.104974>.

Woolfson, Richard C. & Heffernan, Emma & Paul, Marianne & Brown, Morven (2010). Young People's Views of the Child Protection System in Scotland. *British Journal of Social Work* (2010) 40, 2069-2085. <https://doi:10.1093/bjsw/bcp120>